

Mvo-tool: wegwijzer binnen bestaande richtlijnen en normen

• door Rien Kort

Binnen de overheid en het bedrijfsleven is het maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) als thema aardig ingeburgerd. Toch lijkt het nog te schorten aan ervaring en bewustwording op dit gebied. Vanuit het IGOV-innovatieplatform wordt werk gemaakt van een checklist die duidelijkheid moet verschaffen over de waarde en het inkoopproces.

In maart hield het IGOV-innovatieplatform een bijeenkomst waarin mvo als thema centraal stond. Duurzaam ondernemen is bezig met een stevige opmars. Het geeft belanghebbenden duidelijkheid over het beleid, de resultaten en de ambities van hun leveranciers. Bovendien komt de industrie met mvo tegemoet aan de vragen en eisen die vanuit de markt worden gesteld. “Bedrijven zijn erbij gebaat om duurzaamheid aantoonbaar te maken voor hun afnemers”, vertelt Ton Wessels van LRQA - Lloyd’s Register Nederland. Deze instantie geeft voorlichting en toetst mvo-doelstellingen van organisaties. “Inkopers willen transparantie en duidelijkheid welke partijen en producten voldoen aan de door hen gestelde eisen. Er bestaat echter een grote hoeveelheid richtlijnen, die in mindere of meerdere mate worden nageleefd.” De roep om eenduidige en transparante invulling wordt daarom steeds luider.

Identiteit van een bedrijf

De belangstelling voor mvo heeft een vlucht genomen. Vanuit de markt wordt de druk op fabrikanten en leveranciers om maatschappelijk verantwoord te ondernemen steeds groter. In andere gevallen komt de wens vanuit een onderneming zelf. Er zijn legio redenen om implementatie te overwegen. Besparing van afvalstoffen, verbruik en grondstoffen, het ontwikkelen van innovatieve groene business, het verhogen van de aantrekkelijkheid van het werkgeverschap en het borgen van de bedrijfscontinuïteit zijn

enkele voorbeelden. “Door mvo beleidsmatig aan te pakken, tonen bedrijven aan dat ze een verantwoorde bedrijfsvoering voorstaan. Het is een middel om de impact en continuïteit te verbeteren, en de onderneming positief te onderscheiden van andere ondernemingen. De identiteit van een bedrijf wordt mede bepaald door haar activiteiten. Maak dus zichtbaar waar je voor staat. Stakeholders en aandeelhouders hebben er belang bij. Instanties, zoals investeerders en banken, laten hun investeringsbeoordeling er steeds meer van afhangen.”

Checklist

Hoewel de bewustwording en de bereidheid onder partijen groeiende is, bestaat er een aantal struikelblokken. Wessels erkent dat de huidige inkoopvoorwaarden ‘nog wat ruim’ zijn opgesteld. “Er is nog veel ruimte voor interpretatie, maar ik verwacht dat dit in de toekomst zal verbeteren.” Voor het IGOV is als overlegorgaan een rol weggelegd om met alle aangesloten gemeenten ambities en verbeteracties af te spreken. “Als groep kunnen zij invloed uitoefenen op het aanbestedingsproces.” Een idee dat uit dit initiatief naar voren is gekomen, is een samenwerking in gang te gaan zetten middels een samen te stellen checklist maatschappelijk verantwoord ondernemen. Deze tool moet het overheden en industrie vergemakkelijken hun weg te vinden in de vele normen en richtlijnen op onderdelen van mvo, zoals CO₂-prestaties, cradle to cradle en

milieumanagement. Door onderdelen te kiezen waarop men invloed kan uitoefenen, deze te baseren op de erkende richtlijnen voor mvo en vervolgens samen te voegen tot een tool, zou een werkbare uitkomst kunnen worden geboden. Zowel voor leveranciers als voor inkopers biedt de tool uitkomst: de eerste partij heeft een transparante standaard die ruimte biedt voor mvo, de tweede een instrument waarmee ze producten en producenten op vergelijkbare mvo-waarde kunnen schatten. “Een tool helpt niet alleen bij het effectief invoeren in de eigen organisatie, het stimuleert ook nieuwe ontwikkelingen en innovaties in de ketensamenwerking.”

Vragen vanuit de markt

De leveranciers van het marktgebied openbare verlichting leveren een breed scala aan producten, zoals armaturen, schakelmaterialen, elektrische componenten en lichtmasten. Mvo speelt een steeds belangrijker rol bij de bedrijfsvoering en ook bij het aanbesteden van opdrachten. In de praktijk worden de leveranciers dan ook vanuit de markt steeds vaker gevraagd om invulling te geven aan verschillende vragen. Dat geldt ook voor lichtmastfabrikant Nedal.

‘Als overheden zelf meer oppakken, kunnen ze bedrijven ondersteunen’

“Voorbeelden zijn vragen over bijvoorbeeld CO₂-neutrale aanpak, energiebesparingen, hergebruik van materialen, social return en de levenscyclusanalyse en recyclebaarheid van onze producten”, licht Rob van der Meij van Nedal toe. “De

inhoud van de vragen is steeds anders van aard. Als leverancier reageren we hierop met een eigen invulling. Door bijvoorbeeld klimaatneutrale masten te fabriceren, gebruik te maken van groene energie en 100% te recyclen.”

Volgens Van der Meij is er behoefte aan toetsbare criteria die een exact kwaliteitsniveau waarborgen. “Iedereen onderschrijft het belang van mvo, maar een eenduidige norm ontbreekt. De één doet er veel aan, de ander doet het minimale.” Om de mvo-prestaties onderling te kunnen vergelijken en een duidelijk verwachtingspatroon bij de klanten te kunnen realiseren, leeft er een aantal vragen bij deze fabrikant. “Helderheid over uniformiteit, vergelijkbare normeringen, de noodzaak tot certificeren of zelfverklaringen, eenduidige certificeringen, toetsing door landelijke organisaties en een lokaal of landelijk afstandscriterium voor het plaatsen van masten zijn naar ons idee gewenst. Dat maakt het overzichtelijk en voorkomt willekeur.”

Vijf procent

Over het algemeen hebben bedrijven het mvo dus redelijk tot goed in de picture en richten ze hun processen en organisatie ernaar in. Overheden schrijven dit ook voor, maar lijken zelf over weinig praktijkervaring te beschikken. Het was Theo Duijker, werkzaam bij Eleq en adviesbureau Enspiratie, opgevallen dat gemeenten opdrachtnemers op

leggen om tenminste 5% van hun opdrachtsom te besteden aan de inzet van langdurig werkzoekenden of stagiairs, terwijl ze dat binnen hun eigen organisatie vaak nalaten. Adviesbureau Enspiratie is gespecialiseerd in het opzetten van sociale ondernemingen, die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in het zadel helpt om zelfstandig werkzaamheden te verrichten. Duijker merkte dat veel ondernemers het vanzelfsprekend vinden om in het kader van mvo initiatieven te ontplooien. “Ongeveer negen van de tien ondernemers die ik spreek, kennen wel iemand uit hun omgeving met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarom vinden ze het logisch dat er iets moet gebeuren, maar in de praktijk maakt de huidige regelgeving het bedrijven lastig om er een goede invulling aan te geven.” Vooral de wijze waarop de gevraagde 5% wordt gedefinieerd, zorgt voor onduidelijkheden. “Als overheden het zelf meer zouden oppakken, zouden ze ook in staat zijn om het bedrijfsleven te ondersteunen bij de invulling. De gemeente stelt een verplichting, die ze zelf nauwelijks naleven. Dat wekt de indruk dat het niet om de inhoud draait, maar om een systeem waarbij de regels vooropgaan.” Ondernemers hebben behoefte aan door de gemeente getoetste praktijkvoorbeelden die inzichtelijk maken, wat er precies van ze wordt verlangd.”

Krampachtige situaties

Een oplossing kan worden geboden door bij de aanbestedingsopdracht een bijlage te verstrekken met daarin heldere voorbeelden van sociale projecten. Dat biedt zekerheid en voorkomt krampachtige situaties, aldus Duijker. Het verruimen van de norm is ook een optie. “Bedrijven doen vaak meer aan mvo dan van ze wordt gevraagd, maar een te rigide norm kan een ontmoedigend effect hebben. Het wordt ondernemers opgedrongen als iets wat ze moeten doen. Het draait niet langer om de inhoud.” Kortom: een kille calculatie, die zonder gevoel en ongeacht de motivatie moet worden uitgevoerd. Volgens Duijker moeten de gemeenten daarom meer ondersteuning bieden, maar dat kan alleen als ze zelf ook meer ervaring opdoen op het gebied van mvo. Dat stelt ze beter in staat om ondernemers van praktische handvatten te voorzien.

Cijfertjes

Een checklist waarin de filosofie achter en de richtlijnen voor mvo helder worden uitgelegd, is daarom een goede, mogelijke oplossing. “Door een bijlage toe te voegen met enkele praktijkvoorbeelden en sociale projecten, kan er een goede invulling aan de mvo-normen worden gegeven. Het is belangrijk om er blijvend op te wijzen waar het ook alweer voor staat. Men moet mvo toepassen, omdat men het belangrijk vindt, omdat men erin gelooft, en niet enkel om de cijfertjes te laten kloppen. Dat komt de langdurig werkzoekenden ten goede, geeft de economie een impuls en de betrokken opdrachtnemers energie.”

IGOV Kort

- Proefprojecten gezocht voor het beproeven van het Dekra LED Performance keurmerk. Het led performance label van de certificerende instantie Dekra waar IGOV samen met marktpartijen aan heeft meegewerkt, is zover gevorderd dat er nu praktijktesten kunnen worden gedaan om het keuringsmodel te beproeven.

Aan IGOV en IGOV-Innovatieplatformdeelnemers van gemeenten en markt wordt als eerste de kans gegeven om led-armaturen aan Dekra aan te bieden om in aanmerking te komen voor een keuring. In de brief 'proefprojecten' staan de voorwaarden. Aanmelden kan via innovatieplatform@igov.nl of rechtstreeks bij Jaap Nuesink van Dekra.

- In mei en juni organiseert het IGOV in samenwerking met de Netbeheerders een carroussel van IGOV Kenniscafés door Nederland waarin we met elkaar in gesprek gaan en samenwerken aan oplossingen op het gebied van OVL storingen, Schakelen en werken aan de netten. Deze bijeenkomsten zullen toegankelijk zijn voor zowel overheden als marktpartijen.

- Han Faber, gepensioneerd beheerder OVL van de gemeente Maastricht, heeft het jaarlijkse IGOV speldje voor zijn bijzondere bijdrage op het gebied van OVL ontvangen tijdens de Week van de Openbare Ruimte. Han Faber is een stimulans voor de IGOV deelnemers als het gaat om kennis delen en gezamenlijk problemen aanpakken.

- Op 26 september organiseert het IGOV een Kenniscafé met het thema De rol van de ambtenaar. Breder kijken/denken dan alleen vanuit techniek en publieke ruimte. Een nieuwe rol voor ambtenaren: als partner in de netwerksamenleving stappen en het inhoudelijke gesprek aangaan met ondernemers, bedrijventerreinbeheerders en ondernemersverenigingen.